

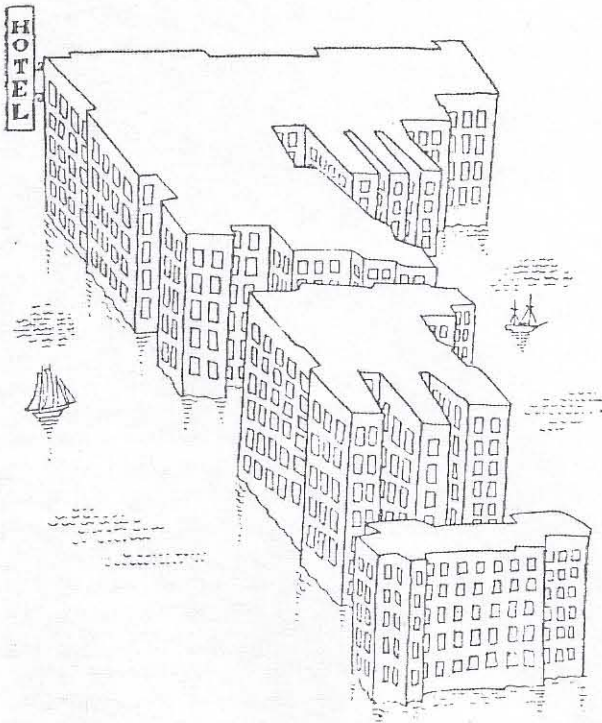
ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Φιλοξενία

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Λέκτορας Θεολογικής Σχολής Αθηνών

Γνησιότητα και άπομιμήσεις

Η Ελλάδα, ιδιαίτερα τώρα το καλοκαίρι, γίνεται ένα απέραντο ξενοδοχείο. Με την εθνηματικότητα που τον διακρίνει συνήθως, ο σκιτσογράφος Κώστας Μητρόπουλος παράστησε το γεγονός αυτό με πολύ πετυχημένο τρόπο στο σχέδιο που δημοσιεύουμε. Άπ' άκρου εις άκρον, λοιπόν, τής ελληνικής επικρατείας λειτουργεί είκοσιτέσσερις ώρες στις είκοσιτέσσερις «τό έθνικόν μοτέλ», όπως χαρακτήρισε την «αδέσποτη χώρα» μας ή ποιήτρια Ράνια - Ούρανία Δώρου. Σ' αυτόν τον τόπο γίνονται, ως γνωστόν, «ιδεολογίες πάσης φύσεως δεκτές», πράγμα που δεν αποτελεί, δυστυχώς, έθνικόν άπόρρητον αλλά κοινό μυστικό¹.

«Ξενοδοχείον ή Ελλάς».
Σκίτσο του Κώστα Μητρόπουλου.

Οι ίδιοι οί ξένοι: άλλωστε μάς κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου και μάς διαμηνύουν: «Μή νοθεύετε την Ελλάδα... Κάθε τι ξένο που αλλοιώνει: τή γοητεία της είναι: Ικανό γάρ να διώξει τους άληθινούς φίλους της»². Οί ξένοι που μάς έρχονται, δεν περιμένουν άσφαλώς να βρουν ούτε πιστά ούτε καλά αντίγραφα του δικού τους τρόπου ζωής. Αλλά τά έχουν στον τόπο τους σε επάρκεια. Κι αν έρχονται να παρακολουθήσουν τραγωδίες στα διάφορα αρχαία θεάτρα μας, γνωρίζουν πολύ καλά, ότι αν «ή τραγωδία είναι μίμησις πράξεως σπουδαίας και τελείας» κατ' Αριστοτέλη, γνωρίζουν ακόμη καλύτερα, ότι ή μίμησις είναι: σκέτη τραγωδία. Είναι κάποιες φορές που συμφέρει, τις επηγραμματοειδείς φράσεις του τύπου που μόλις αναφέραμε, να τις διαβάσουμε κατ' αντίστροφον φοράν. Μάς άνοίγουν μίαν άλλη όπτική γωνία στα πράγματα.

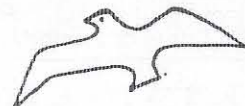
Φιλοξενία, ένας τρόπος ζωής

Κάτι που ιδιαίτερα εκτιμούν οί ξένοι είναι: τ ό πνεύμα τής φιλοξενίας, που στα περισσότερα μέρη τής Ελλάδας, είναι περισσότερο τ ρ ό π ο σ ζ ω ή ς παρά επιδεηλημένη άθρότητα. Ένας τρόπος ζωής που κληρονομείται από γενιά σε γενιά με πρώτο διδάξαντα τον Ξένο Δία, τύπο και σύμβολο ενός άλλου προσώπου, που κι όταν ακόμη «φιλοξενείται» είναι: Έκείνος που ούσιαστικά φιλοξενεί.

Έμεις δέν είμαστε τίποτε άλλο παρά μιμητές ενός Θεού φιλόξενου, που μάς φιλοξενεί στον κόσμο Του και μάς φιλεί: χίλια δυό καλά, θεράποντες και οίονόμοι των δικών Του θησαυρών προς όλους εκείνους που έχουν τήν ανάγκη τους. Ελληνικές κι ορθόδοξες καταβολές συντελούν έτσι ώστε ή φιλοξενία γάρ συνιστά τήν ούσία του ανατολικού χριστιανικού τρόπου ζωής, όπως έγραψε σε άρθρο του ένας ξένος φίλος και θαυμαστής των καθ' ήμάς³.

Αν ή φιλοξενία ή το πνεύμα τής φιλοξενίας είναι ένας τρόπος ζωής δέν πρέπει να συγχέεται βέβαια με ερωτήματα του τύπου: «τί θα γίνει ή Ελλάδα, μία τουριστική χώρα, αν αρχίσει να φιλοξενεί όλους τους επισκέπτες της;». Υπονοείται, άσφαλώς, σ' αυτό τ ό ερώτημα τ ό συνδεδεμένο με κάποιο φόβο, μία δωρεάν παροχή υπηρεσιών προς όλους και όλα. Τέτοιος κίνδυνος, αν πρόκειται, βέβαια, γάρ κίνδυνο, άσφαλώς δέν υπάρχει. Τό πνεύμα τής φιλοξενίας σισπεύει πέρα από μιά καθαρά

σ ἐ δρόμους ποιμαντικής διακονίας

οικονομική συναλλαγή, ἔνα δοῦναι καὶ λαβεῖν ἐξόδων καὶ ἐσόδων, κόστους καὶ κέρδους.

Ποσότητα καὶ ποιότητα

Τὰ σπύτια, τὰ ἐστιατόρια καὶ τὰ ξενοδοχεῖα μας δὲν μποροῦν ὀπωσδήποτε νὰ μεταβληθοῦν σὲ τόπους δωρεάν διαγαμῆς φαγητοῦ καὶ παρασχῆς στέγης. Ἐκεῖνο, ὅμως, πού μπορεῖ νὰ μεταβληθεῖ εἶναι ὁ τρόπος παρασχῆς αὐτῶν τῶν ὑπηρεσιῶν. Καὶ ὁ τρόπος αὐτός δὲν πληρώνεται μὲ τίποτα. Παρέχεται: «δωρεάν», εἶναι δωρο, δηλαδή, γιατί δὲν ἀνταλλάσσεται μὲ τίποτα, πιθανόν γιατί δὲν ὑπάρχει ἀντίστοιχο ἀντάλλαγμα οὔτε συνάλλαγμα γιὰ νὰ πληρωθεῖ.

Εἶναι ἡ ποιότητα, ἡ «ὑπεραξία», ἢ θέλετε, πού προστίθεται, καὶ ὁ φόρος πού τῆς ἀναλογεῖ δὲν ὑπολογίζεται εἰς βάρος τοῦ πελάτη ἀλλὰ καταβάλλεται πρόθυμα ἀπὸ τὸν παρέχοντα τῆς ὑπηρεσίας. Εἶναι παράξενο, ἴσως, ἀλλὰ σ' αὐτοῦ τοῦ τύπου τῆς συναλλαγῆς πού ἴσως καὶ ἐπὶ πιστώσει καὶ τοῖς μετρητοῖς.

Εἰσπράττουμε τοῖς μετρητοῖς τὸ ἀντίτιμο τοῦ κόστους, τὸ ἀναλογεῖν κέρδος πῶς τὸ ἴσως ὅμως στὸν ἄλλο, ἐκτὸς θέδαια, ἂν θέλει: γὰ μᾶς τὸ ἀνταποδοσεῖ μὲ τὸ ἴδιο «νόμισμα» —πράγμα ἄλλωστε πολὺ εὐχάριστο καὶ εὐπρόσδεκτο— τὴν προθυμία μας, τὴν εὐγένεια, τὴν ἐξυπηρετικότητα, τὸ χαμόγελο, τὸν καλὸ μας λόγο, τὴν καλὴ μας διάθεση, τὴν ὑποδοχή⁴.

Δεχόμεστε καὶ ὑποδεχόμεστε τὸν ἄλλο, συμμιζέου- με στὸ σπύτι μας τὸν ξένο καὶ τοῦ φερόμαστε σὰ νὰ εἶναι ὁ ὑψηλὸς ξένος, πού στὴν οὐσία εἶναι ὁ πῶς κοντινὸς καὶ οἰκτιρῶς ἐπισκέπτης μας, ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς (Ματθ. κς' 35). Ὁ θεόπνευστος ἀπόστολος τὸ γινώριζε καλὰ ὅταν παρήγγελε:

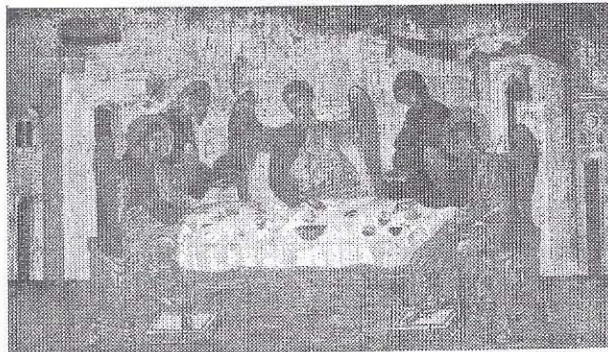
«τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε: διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους»
(Ἔβρ. γ' 1-2).

(μὴ λημονᾶτε τὴν φιλοξενία, γιατί μὲ αὐτὴν μερικοί, χωρὶς νὰ τὸ ξέρουν, ἐφιλοξένησαν ἀγγέλους).

Ὁ Ἄβραάμ, δὲν ἦταν καὶ δὲν εἶναι ἀσφαλῶς ὁ μόνος πού ἔτυχε αὐτῆς τῆς μεγάλης τιμῆς. Στὴν ὠραιότερη εἰκόνα τοῦ Μουσείου Μπενάκη, ἔργο τοῦ 14ου αἰῶνα, βλέπουμε νὰ φιλοξενεῖ τὴν ἴδια τὴν τριαδικὴ Θεότητα στὴ μορφή τριῶν ἀγγέλων μὲ ἕνα τὰ ἀγαθὰ μῆς ἀξιοπρεποῦς καὶ σὺν ὕψος τοῦ δικοῦ του πλοῦτου φιλοξενίας (Πενάκης σ' 1-8). Δὲν εἶναι ὅμως πάντα ἀπαραίτητη μία τέτοια θαυμάσια ὑλικὴ ἀβρααμιαία φιλοξενία. Ὁ καθένας μας φιλοξενεῖ τὸν ἄλλον μὲ αὐτὸ πού διαθέτει καὶ μὲ ἐκεῖνο πού ὁ ἄλλος ἔχει ἀνάγκη ἐτούτῃ τῇ στιγμή, εἴτε ὑλικὸ εἶναι αὐτὸ εἴτε πνευματικὸ.

Φιλόξενος λόγος

Πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ λημονήσουμε τὰ ὅσα ὁ Ἅγιος

«Ἡ φιλοξενία τοῦ Ἄβραάμ».
Εἰκόνα τῆς ἐποχῆς τῶν Παλαιολόγων (14ος αἰώνας).
Μουσεῖο Μπενάκη.

Ἰλαρίωνας διηγεῖται γιὰ τὸν Ἅγιο Ἀγνόνιο. Ὁ Ἅγιος ἐκεῖνος κατὰ καιροὺς κατέβαινε ἀπὸ τὸ ἐρημητήριό του στὴν λαύρα τῆς Πισπίρ, ἔπου

«πάντες τὸν ὑπεδέχοντο, βλέποντες στὸ πρόσωπό του τὸν πατέρα καὶ αὐτὸς ὡσάν νὰ ἔφερνε ἐφόδια ἀπὸ τὸ ὄρος, τοὺς φιλοξενοῦσε μὲ τοὺς λόγους του καὶ μετέδιδε σ' αὐτοὺς μεγάλη ὠφέλεια»⁵.

Αὐτὴ ἡ φιλοξενία μὲ λόγους, πού δὲν ἔμεινε μόνον στὰ λόγια, ἀλλὰ ἦταν οὐσιαστικὴ, δείχνει τὸ μέτρο μιᾶς φιλοξενίας πού τόσο ἔχει ἀνάγκη ὁ σημερινὸς μας κόσμος, ὁ ὁποῖος ἀσφυκτιᾷ ἀπὸ τῆς ραγδαία φθίνουσας ἀνθρώπινες σχέσεις.

Μία τέτοια φιλοξενία τῶν ξένων ἐκ μέρους ποιμένων καὶ λαϊκῶν, πού ἀπὸ τὰ λόγια περνᾷ στὴν πράξη, φθά- νει καὶ περισσεύει γιὰ νὰ δώσει νόημα στῆς ἐπιγραφῆς πού καλωσορίζουν ὄλους τοὺς ξένους, ἀλλοδαποὺς καὶ γτόπιους, στῆς πόλεις καὶ τὰ χωριά μας: «Καλῶς ὠρί- σατε» (Welcome)!

1. Πάνιας - Οὐρανίας Δώρου, Τὸ ἔθνικὸν μοτέλ, Ἀθήνα, Ἐκδ. Μπογιάτη, χ.χ., σ. 18.

2. Ἀνταπόκριση τῶν «Σάνταιν Τάιμς» στὴν «Καθημερινή» τῆς 10 Ἰουνίου 1984.

3. David Kirk, Hospitality - The essence of Eastern Christian Life Style, στὸ περ. «Diakonia», 16, 1981, 2: 92 - 103.

4. Ἀνάλογες συστάσεις γιὰ ἐγκάρδιο τρόπο κατὰ τὴν παραχῆ πληροφοριῶν, ὅταν καὶ αὐτὸν πού χρησιμοποιεῖ κανεὶς ὅταν δέχεται φιλοξενουμένους, κάνει ἡ Ἀμερικανικὴ Ἐθνικὴ Ὑπη- ρεσία Ἐξυπηρετήσεως Ταξιδιωτῶν στοὺς ἐθελοντῆς ὑπαλλή- λους τῆς. Μεταφρασμένες τῆς βρίσκει ὁ ἀναγνώστης στὸ βι- βλίον τοῦ π. Φιλοθέου Φάρου, Ὁ δίαλος, Ἀθήνα, Ἐκδ. «Ἀκρίτας», 1979, σ. 81-82.

5. Βλ. λήμμα Ἀγνόνιος ὁ Μέγας, τοῦ Α. Κ. Ἀρβωνίτη στὴν «Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια» τόμος 2, 1963, στήλη 968. Ἡ υπογράμμιση εἶναι δική μας.